

BESLUT

SB 245/04

2004-04-14

Dnr: 929/03-24

SAKEN

"Bingolotto", TV4, 2003-11-01, program med vinstpresentationer; fråga om otillbörligt gynnande

En anmälan

Den aktuella sändningen av *Bingolotto* utgjorde en s.k. Guldkväll och var ett fyra timmar långt program. I programmet ingick spelet Turkronan som kvällens huvudnummer. Spelet gav en vinnare möjligheten att vinna mellan en och tio miljoner kronor. Det framgick att vinnaren skulle flygas in till programmet och att två flygplan stod uppställda på två flygplatser i Sverige, beredda att flyga in vinnaren till studion i Göteborg. En reporter för TV4 inledde programmet med att berätta om Turkronan. Hon befann sig på Skellefteå flygplats och ett flygplan syntes i bakgrunden. På planet syntes inledningsvis bokstaven "S" och därefter bokstäverna "SKY" i Skyways logotyp. De tre bokstäverna visades i ca 13 sekunder. Reportern återkom med rapporter från flygplatsen ytterligare tre gånger i programmet. Vid dessa tillfällen syntes Skyways hela logotyp tydligt i bild med stora röda bokstäver över planets hela långsida. En annan reporter befann sig vid flygplatsen Landvetter utanför Göteborg tillsammans med flygpersonal. Han rapporterade vid fyra tillfällen och Skyways logotyp syntes tydligt i bakgrunden på planets långsida. Vid ett av tillfällena syntes logotypen under sammanlagt 25 sekunder. Vid övriga tillfällen visades kortare glimtar av Skyways logotyp.

I programmets inledning presenterades en medverkande flygledare från Skyways. Flygledaren medverkade under hela programmets gång och befann sig i ett uppbyggt flygledartorn i *Bingolotto*-studion. Han gav upplysningar om väderförhållanden, start- och landningsmöjligheter samt rapporterade om sökandet efter vinnaren. I slutet av programmet tackade programledaren flygledaren och besättningen från Skyways för deras arbete. Flygledaren sade att man alltid kan lita på Skyways.

Bland vinsterna i de ordinarie *Bingolotto*-dragningarna ingick bl.a. bilar av märket Volvo. Bilmodellerna uppgavs (Volvo V70 och Volvo S40) vid några av

vinstdpresentationerna, korta filmer visades på bilarna och värdet av vinsterna presenterades.

Anmälaren anser att Skyways och Volvo gynnades i programmet på ett otillbörligt sätt.

TV4 anser inte att programmet strider mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande och anför i huvudsak följande. För att öka dramatiken och spänningen kring momentet Turkronan fanns två Skyways-plan uppställda på flygplatserna. Avgörande för detta moment var hög säkerhet. Det var viktigt att förmedla att en professionell flygaktör stod bakom arrangemanget. Luftfartsverket krävde att en flygledare från flygbolaget ansvarade för momentet och tjänsten köptes in av Skyways. För att bygga upp dramaturgin runt kvällens huvudmoment hade programledaren i studion regelbunden kontakt med de två reporterna på flygplatserna. Samtliga dessa inslag hade ett informations- och underhållningsintresse eftersom flygmomentet var centralt i programmet. Vid filmningen från de två flygplatserna skedde ingen fokusering på flygplanen eller på dess logotyp. De filmades som de såg ut. Istället var det respektive reporter samt besättningen som var i fokus. Att Skyways logotyp på de båda planen syntes i dessa sammanhang var oundvikligt eftersom filmningen skedde på flygplatsen där flygplan med företagsnamn utgör en del av den naturliga miljön. Att man i programmet nämnde att flygledaren var från Skyways samt fyra timmar senare tackade för insatsen var för att visa på att *Bingolotto* anlitat en professionell aktör. Kommentaren om att man kan lita på Skyways var en kupp från flygledarens sida. Han hade före sändning fått tydliga instruktioner från det produktionsbolag som producerar *Bingolotto* att inte prata om Skyways. Eftersom programmet sändes direkt fanns det inte någon möjlighet att stoppa sändningen. När det gäller bilvinstdpresentationerna anser TV4 att det inte skedde någon omotiverad exponering av Volvo.

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Ett program som inte är reklam får inte på ett otillbörligt sätt gynna kommersiella intressen (6 kap. 4 § radio- och TV-lagen [1996:844]). Enligt Granskningsnämndens praxis kan ett kommersiellt gynnande accepteras om det är motiverat av ett informations- eller underhållningsintresse. Ju mindre informations-/underhållningsintresse som finns i ett visst fall, desto mindre är också det gynnande, dvs. den grad av fokusering på ett varumärke eller ett företagsnamn som kan tillåtas. Omvänt gäller att en högre grad av fokusering, och därmed gynnande, kan tillåtas om informations-/underhållningsintresset är betydande. När sändningarna sker under förhållanden som programföretaget helt råder över ställs särskilda krav på restriktivitet med exponering av varumärken eller företagsnamn.

Granskningsnämnden kan inte finna att exponeringen av Volvo gick utöver vad som var motiverat av ett informations- och underhållningsintresse. Sändningen strider därför inte i denna del mot bestämmelsen om otillbörligt gynnande.

När det gäller spelmomentet Turkronan gör nämnden följande bedömning. Sökandet efter vinnaren, rapporteringarna från flygplatserna samt de löpande upplysningarna från flygledaren ingick i det genomgående temat för den fyra timmar långa guldkvällen. Företaget Skyways logotyp exponerades ett flertal gånger i programmet. Även bortsett från flygledarens avslutande kommentar bidrog dennes återkommande medverkan i det uppbyggda flygledartornet i studion till fokuseringen på flygbolaget. Enligt Granskningsnämndens mening fanns det inte något informations- eller underhållningsintresse som uppväger den omfattande exponering av företaget Skyways som ägde rum i sändningen. Granskningsnämnden anser mot den bakgrunden att programmet strider mot bestämmelsen om otillbörligt kommersiellt gynnande i radio- och TV-lagen.

AVGIFT

Mot bakgrund av den klara överträdelsen av bestämmelsen om otillbörligt gynnande beslutar Granskningsnämnden att hos Länsrätten i Stockholms län ansöka om påförande av särskild avgift enligt bestämmelserna i 10 kap. 5 § och 12 kap. 4 § radio- och TV-lagen.

Detta beslut har fattats av Johan Munck, Ella Niia, Sören Thunell, Annika Åhnberg och Jan-Erik Billinger efter föredragning av Helena Söderman.

På Granskningsnämndens vägnar

Johan Munck

Helena Söderman